

tiscle amb la *l*-deglutinada.¹

En diverses zones hi ha hagut dissimilació: *ğentiskele* en el Migjorn valencià (Vallada, 1962; Pinós de Monòver, 1963); en el Nord valencià, on *ğentiskla* s'usa també si bé no tant com *màta* (Pobla Tornesa, 1961); i, poc més al Nord, reserven *ğentiskele* per al fruitet, mentre que de l'arbut en diuen *matisa* (Salzadella, Traiguera, Canet lo Roig, 1961). D'altra banda sovint hi ha nova repercussió de líquida, resultant *llenriscle* o *lla-* («*mata* o *llanriscle*: *lentiscus*», OPou, *TbPu.*, 50), forma que tinc registrada de l'Alt Gironès (Sant Aniol de Finestres, 1968); i és també mallorquina (BDLC XII, 143), en part amb dissimilació de la inicial (tant *ğentiskla* com *ğ-* a Lluçmajor, 1964); però també de les Corberes (*ğanriscle* Estagell, 1960).

En altres llocs hi ha aqueixa *r*, però no la *l* de la síl·laba final: així, al llarg de la costa empordanesa, *ğanriskla* a Llançà, Pals i Castell d'Aro (1958); com també a les Illes (BDLC XII, 114, 304); però aquí, com en el Maestrat, l'arbut és *mata* i es reserva *llenriska* per al fruitet (que «el tord hi pega molta», Campanet), igual a Banyalbufar (1964); i a Menorca, on això dona lloc a la dita proverbial «no totes ses mates fan *llenriska*», Camps Merc. (Folkl. I, 286); i l'Arx. Ll. Salvador ens explica que del *strach* del *mastix* hi ha mates mascles i femelles, i només aquestes fan «llenriska» (*Die Balearen* II, 349).

En llatí vulgar tardà es produí una alteració per metàtesi, i en part amb deglutinació del pseudo-article *L*. D'una forma així, si bé aquí aqueixa alteració va de parella amb altres dels tipus ja descrits, ha de venir la forma provençal: «pèr desgounflà si plagnitudo, / a l'oumbro di *restencle* e di verd petelin / ---», *Mireio* (que el mateix Mistral tradueix per «lentisques», XI, 2.7). En forma una mica més conservadora ha restat *listincu* a Sardenya, ja documentat en els Ss. XII-XIII; i, en formes anàlogues, en parlars sud-italians: MLWagner, *VRom.* v, 150-151. Del llibre de Sofer sobre les *Etymologiae* de St. Isidor, es dedueix una forma *stincum* en St. Isidor o altres fonts d'aquell temps; d'aquí provenen els derivats col·lectius (amb *ncl* > *ngl* tractament d'aspecte mossàrab), *Els Estinglells* (Verdú) amb -*ETULUM*, *Els Estinglars* (Juncosa Garrigues), *L'Astinglosa* (Gandesa), i sense deglutinació *Llentisclell* en el Tarragonès (S. XII etc.), estudiats per A. Soberanas (*Inst. Est. Tarrac.*, *S. Filol.* I, 1980, 161-177) (cf. JVeny, *Bu. So. Onomast.*, 1981, 30).

DERIV.: Veg. supra, i *llenriscler*; *llenrisclera*; *llenriscleta* en *AlcM*. *Llentiscclar*: recullo *ğantiskla*/el *ğentiskla* com a topònim a molts llocs: Perillós (1960), Culla (1961), Crevillent (1963).

¹ La segona variant potser a través d'una pronúncia arabitzada *fontantisk(a)l(o)* reduïda a *fontiskal* per apòlogia: així com així la base *lantisclo* sense palatalització de la *L*- ja suposa origen mossàrab, i la *ğ* sonava com una *d* molt forta per a l'oïda catalana.

Llenny 'luny', atribuït a Bonansa, *AlcM*, hi ha error de còpia d'una nota de *lueny*, de la forma del cat.-arag. de transició; que encara que, no a Bonansa mateix, ja

comença a l'altre vessant de la mateixa muntanya (Vallbriga, Viles del Turbó).

Llenny (embarcació), V. *llenny*

LLENYA, del ll. LIGNA plural de LIGNUM 'pal, vara, fust, peça de fusta o de llenya', i també 'fusta'. □ 1.ª doc.: orígens (S. XIII).

«En una terra s'esdevenç que dues bugies <'simis'> posaren *lenny* sobre una luerna, e cuydaven-se que fos foc, e bufaven en la *lenny* per ço que'l foc s'encenés», Llull (*Blanq.*, *NCL.* I, 267.19); «Rex recipere debet --- de qualibet saumata de *lenny* que aporetur ab hominibus forensibus, -I-troceum vel unam asclam» en la tarifa de les Lleudes de Perpinyà de mj. S. XIII (RLR IV, 368); «*lenny* per a cremar --- *l.* seca ---, *l.* en pila ---, *l.* un sol tió: lignum; *l.* de forn ---; *lennyater*, que va per *lenny*», Busa-N. 1507 (D-III-5); «*lenny* menuda o encenalls: assulae; *llenny*: ligna, -orum; *llenny* seca ---; *llenny* verda: viride; *fer llenny*: lignari; la *lenny* que lleven dels arbres», OPou (*TbPu.*, 87).

En bal. es nota alguna major amplitud del radi semàntic que en el Continent, com si no s'hi hagués restret, tant com en terra ferma, la major amplitud d'aplicació que tenia en llatí; particularment a la pagesia de Menorca, on ho diuen en lloc de *justa*, en especial parlant de la barrera de les *portellades* (Ferrerries, 1964), i veg. *AlcM*, § 3; però també a Mallorca, almenys a la pagesia, hi ha quelcom més l'ús en plural, que en català central a penes és possible: «va deixar *spx lènyas* baixes», Muro (crec entenent que s'allunyà d'on només hi havia garriga i arbustam, 1964). La pronúncia mallorquina és, com pertot, amb *é* (*sə lènyə* Cala Rajada, 1969).

L'evolució fonètica de la vocal ha estat de tipus excepcional, car tot i ser *i*, ha donat *é* tancada en tois els dialectes, pel fet d'estar enclosa entre dues consonants fortament palatals; forma, però, excepció l'angle NO. del català oriental, on hi ha la *e* oberta que correspondria a les normes generals: al capdamunt del Berguedà (*lə lènyə* a la Nou i a Gresolet, 1964, 1936), a Querolbs, i a la Baga de Cerdanya i repeu del Cadí: en aquests llocs amb una extravagant ultracorrecció (fugint del dialectalisme *eiñə, kúñə*): *lèjñə* a Tuixén; i a Er, sento adés «el vern fa bona *lèjñə*», adés «fer *lèjñə*» (1964, 1959). En els Pirineus, però, hi ha en general la pronúncia de pertot: «*lènyə* per cremar» a Formiguera de Capcir (1960), «*lènyə* en el Foro» a Urmella (Benasc, 1965). L'assimilació *nyə* és típica de l'ús pagesívol a tot el P. Val. o almenys fins més enllà del Xúquer (Vallibona, 1934; Morvedre, BDLC X, 196; la Placeta de la *nyə*, Cullera, 1962), si bé a la rodalia de Castelló alguns ho dissimilen: «el descarraior de la *nyə*» (1961).

DERIV.: *Llenny*, del ll. LIGNUM, va quedar en català només com a nom d'embarcació, amb valor genèric i molt abraçador; però generalment forma contrast amb *rau*, i amb *gale(r)a*, designant una embarcació més petita; la tarifa dels drets del port de Tamarit, en l'any 1243, on hem d'entendre el plural llatí *ligna* com una disfressa del cat. *lennys* pl., classifica les embarca-